

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ТИПІВ БАНКІВСЬКИХ КРИЗ ВІД ВИДІВ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ

Діяльність банку нерозривно зв'язана з впливом різноманітних ризиків. Орієнтація на максимізацію прибутку, завоювання більшої частки ринку спричинює підвищення рівня ризикованості банківської діяльності. З іншого боку, мінливість та нестабільність вітчизняного ринку банківських послуг ще більше ускладнює ефективність функціонування банків. Таким чином, ризик є невід'ємною складовою банківської діяльності.

Існує велика кількість класифікації банківських ризиків за різними критеріями. Так, в Україні згідно з Методичним вказівками з інспектування банків «Система оцінки ризиків» [1] Національний банк України виділяє основні дев'ять категорій банківських ризиків: ризик ліквідності, кредитний ризик, валютний ризик, ризик зміни процентної ставки, ринковий ризик, операційний ризик, ризик репутації, юридичний ризик та стратегічний ризик. Дана класифікація охоплює основні види ризиків, з якими стикається банк протягом своєї діяльності.

Підвищення рівня того чи іншого ризику в діяльності банку може призвести до виникнення проблемних ситуацій. Відповідно, в залежності від виду ризику, який виникає в банку, банківські кризи проявляються в різних формах. Превентивний антикризовий менеджмент являє собою основу для управління ризиками, спрямовану на передбачення, раннє попередження та нейтралізацію ризикових ситуацій для банку. Таким чином, можна стверджувати про наявність прямого взаємозв'язку між інструментами антикризового та ризик-менеджменту, що дає змогу системно підходити до уникнення кризових ситуацій в банку на основі управління ризиками.

Якщо впливу ризикових факторів не вдалося уникнути, в банку виникає кризова ситуація, яка може проявлятися в різних формах в залежності від переважаючого виду ризику. Так, підвищення рівня певного ризику обумовлює виникнення в банку кризи відповідної форми прояву. Наприклад, кредитний ризик може стати причиною появи кризи субстандартного кредитування, валютний ризик – валютної кризи. Аналіз досвіду світових банківських криз, проведений науковцями на прикладі XX країн, свідчить про те, що основними формами прояву банківської кризи є криза прибутковості (платоспроможності) та ліквідності. Остання може бути наслідком надмірного ризику ліквідності, стратегічного ризику, а також кризи довіри. Криза ліквідності характеризується значним зниженням ліквідних коштів в банку, нездатності виконувати свої зобов'язання та поточні банківські операції.

Криза платоспроможності виникає в банках як результат високого рівня ризику зміни відсоткової ставки, ринкового ризику, а також валютної кризи або кризи субстандартного кредитування.

Так, криза неплатоспроможності означає настання такої ситуації, коли банк виявиться неспроможним здійснювати свої зобов'язання перед своїми кредиторами та державними органами стосовно податкового навантаження та сплати обов'язкових платежів.

Таким чином, визначення взаємозалежності різних типів банківських криз від переважаючого виду банківського ризику дозволить визначити інструменти антикризового менеджменту на всіх стадіях – у докризовому та кризовому періоді.

Список використаних джерел

1. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» : постанова Правління НБУ від 15.03.04 № 104 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

Афанасьєва, О.Б. Взаємозалежність типів банківських криз від видів банківських ризиків [Текст] / О.Б. Афанасьєва // Банківська система України в умовах глобалізації фінансових ринків : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, 20–21 жовтня 2011 р. – Черкаси : Чабаненко Ю.А., 2011. – С. 13–15.